

Szakmai beszámoló

NKA Közgyűjtemények Kollégium 2013. évi pályázata

II.) témakör

Pályázati azonosító:3509/1122

Múzeumi tárgyak, maradandó értékű magániratok, egyedi dokumentumritkaságok megvásárlására

Elnyert pályázati támogatás: 500 ezer Ft

Az interneten közzé tett beszámoló elérhetőségi útvonala az alábbi:

http://www.hermuz.hu/hom/images/palyazatok/palyazati_beszamolok/2014/neprajzi_targyak_2014/nka_hom_targyvasarlas_beszamolo_jel_2014.pdf

A miskolci Herman Ottó Múzeum Néprajzi Tára textilanyagának gyarapítását tudtuk megvalósítani a tárgyvásárláshoz múzeumunknak nyújtott pályázati támogatással.

A Herman Ottó Múzeum Papszeri kiállítóhelyén az 1990-es évek derekán szűnt meg a korábbi néprajzi állandó kiállításunk. Az azóta elmúlt közel három évtizedben folyamatos igényként fogalmazódik meg a látogatók és a helyi oktatási intézmények pedagógusai részéről, hogy ismét készítsen múzeumunk egy állandó néprajzi kiállítást, mely áttekinti régióink hagyományos népi műveltségét. Ezt az új bemutatást a múzeumvezetése is már korábban megfogalmazta középtávú tervében, így a néprajzi gyűjtemény gyarapításakor is erre a kialakítandó állandó tárlatra készülve igyekszünk kiegészíteni anyagunkat.

A mostani pályázati támogatással megszerzett textilek is ennek jegyében kerültek gyűjteményünkbe.

Rátkáról, megyénk néhány sváb településének egyikéből vásároltunk egy viseletkollekciót és kiegészítő gyűjtésként mezőkövesdi matyó textíliákat. Ez utóbbi fontosságát kiemeli az az örvendetes tény, hogy a *Matyó örökség: hímzés, viselet és folklór egy hagyományos közösségekben (Matyó Heritage: Embroidery, Costumes and Folklore of a Traditional Community)* című elem felvételt nyert a szellemi kulturális örökség nemzeti jegyzékre 2010. szeptemberében. Ezt követően pedig mint a helyi, közösségi kultúra megőrzésének kiváló példája felterjesztésre került Magyarország önálló jelöléseként az UNESCO *"Emberiség szellemi kulturális örökségének reprezentatív listája"*-ra, 2012. decemberétől ezen is szerepel hazai elemként a matyó népművészet. Így a későbbiekben a Herman Ottó Múzeum tervezett új állandó néprajzi kiállításában is hangsúlyosan szeretnénk majd ezt a matyó örökséget bemutatni. A mezőkövesdi anyag kiállításánál kiemelt szempontunk, hogy egy összegző bemutatást valósíthassunk meg, ahol a matyó népművészet, a matyó hímzés stílustörténetét, változásait megjelenítő meglévő reprezentatív múzeumi anyagunkat tudjuk felvonultatni egészen napjainkig, a kortárs népi iparművészeti hímzéseket is megismertetve. Ehhez kiegészítésként az utóbbi időszakból a múzeumi gyűjteményekben meglévő eredeti textilek alapján, azok mintaanyagát feldolgozó matyó hímzéses újszerű darabokat szereztünk meg a gyűjteménynek. A tervezett állandó kiállításban elképzelésünk szerint kiemelten szerepelne majd a matyó viselet bemutatása is. Tekintettel arra, hogy az idei évtől a Herman Ottó Múzeum megyei múzeumi hálózata felszámolódott, így a fél évszázados gyűjteményi egységünk a mezőkövesdi Matyó Múzeum néprajzi anyagával megszűnt. Ezáltal csonkává vált a HOM néprajzi kollekciója: a hagyományos korábbi működés és megosztás szerint gyűjteményünkben a hímzett klasszikus darabok szerepeltek elsősorban, míg a viselet változatos funkciójú darabjai a mezőkövesdi gyűjteményben voltak képviselve. Így jelenleg a Herman Ottó Múzeum néprajzi anyaga, s azon belül a meglévő matyó viseleti kollekció kiegészítésre szorul a megfelelő szintű szakmai bemutatásához. Ezért fontos meglévő anyagunk szempontjából a megvalósított kiegészítő tárgyvásárlás a matyó viseletekből is, s ez

a rekonstrukcióként elkészült kollekciónak, a hagyományőrzés jelenlegi mezőkövesdi meglétére is utal, s helyi mezőkövesdi viseletvarró segítségével készültek el a hiányzó darabok. A viselet változatosságának bemutatásához sikerült egy népi iparművészeti népviseletes babát is megvásárolnunk a múzeumban meglévő kollekciónak kiegészítésére.

A mostani tárgyvásárlással gyűjteményünkbe jutó darabok bemutatására jelenleg is lehetőségünk volt már az NKA korábbi támogatásával megvalósított *Míves kézműves örökség: a matyó népművészet* című vándorkiállítás Miskolcon bemutatott tárlatán 2014. április 9. – 2014. június 15. között. Ennek a kiállításnak mind a közönség, mind a szakma részéről jó fogadtatása volt az eddigiekben, így további helyszínekre is tervezzük a tárlat bemutatását hazánkban és határainkon túl is.

A miskolci Herman Ottó Múzeum Néprajzi Tára textilanyagát az alábbi tételekkel tudtuk gyarapítani az NKA Közgyűjtemények Kollégiumának pályázati támogatásával:

Matyó népviseletes népművészeti baba – 1910-es évek öltözete (1 db)
HOM Gy. n. sz.: 5/2014. HOMN 2014.1.1.

Eredeti matyó viseleti darabok és textilek, Mezőkövesd (9 tétel, 13 db)
HOM Gy. n. sz.: 6/2014.

- HOMN 2014.2.1. Rojtos selyem vállkendő (1 db)
- HOMN 2014.2.2. Pántlikás kötény (1 db)
- HOMN 2014.2.3. Rózsaszín fejkendő rojttal (1 db)
- HOMN 2014.2.4. Fekete szatén fejkendő rojttal, zöld mintás (1 db)
- HOMN 2014.2.5. Fekete szatén fejkendő rojttal, piros mintás (1 db)
- HOMN 2014.2.6. Női egyszerű kötény a kiöltözés után időszakból (1 db)
- HOMN 2014.2.7. Slingolt fehér ágytakaró (1 db)
- HOMN 2014.2.8. Hímzett díszlepedő (1 db)
- HOMN 2014.2.9.1-5. Madeirás párnahuzat (5 db)

Rátkai viseletegyüttes (19 tétel, összesen 26 db)
HOM Gy. n. sz.: 11/2014.

- HOMN 2014.3.1.1. Menyasszonyi koszorú 1949-ből (1 db)
- HOMN 2014.3.1.2. Menyasszonyi blúz, fehér (1 db)
- HOMN 2014.3.1.3. Menyasszonyi szoknya (fehér, rakott) (1 db)
- HOMN 2014.3.1.4. Menyasszonyi kötény, "kötő" (fehér, rakott) (1 db)
- HOMN 2014.3.1.5. Fehér menyasszonyi alsószoknya (fehér, rakott) (1 db)
- HOMN 2014.3.2. Világos kék brokátselyem blúz (1 db)
- HOMN 2014.3.3. Fekete blúz (piros csíkokkal) (1 db)
- HOMN 2014.3.4. Fekete rakott szoknya (apró piros virágos, világoskék-rózsaszín szalagok) (1 db)
- HOMN 2014.3.5. Fekete-kékfestő, nyargalásos gépi hímzéssel díszített kötény "kötő" (1 db)
- HOMN 2014.3.6. Fehér hímzett mellény (1 db)
- HOMN 2014.3.7.1-3. Alsószoknyák (3 db)
- HOMN 2014.3.8. Fehér, szélein madeiracsipkés fejkendő (1 db)
- HOMN 2014.3.9. Piros hátrakötő kendő, fejkendő (1 db)
- HOMN 2014.3.10. Piros alapon fehér pöttyös fejkendő (1 db)
- HOMN 2014.3.11. Sárga rózsás kázmér vállkendő (1 db)
- HOMN 2014.3.12. Kék rózsás kázmér vállkendő (1 db)
- HOMN 2014.3.13. Álló nyakas kék gombos férfi ing az 1940-es évekből (1 db)
- HOMN 2014.3.14. Fekete férfi mellény (1 db)
- HOMN 2014.3.15. Fekete priccnes nadrág, vastag posztó (1 db)

HOMN 2014.3.16. Fekete priccses nadrág, szövet (1 db)
HOMN 2014.3.17. Férfi mellény (1 db)
HOMN 2014.3.18.1-2. Férfi csizma (2 db)
HOMN 2014.3.19. Férfi télikabát (1 db)

Matyó női öltözet, 1940-es évek rekonstrukcióval elkészített darabjai (5 db)
HOM Gy. n. sz.: 12/2014.

HOMN 2014.4.1. litya (1 db)
HOMN 2014.4.2.1. női szoknya (1 db)
HOMN 2014.4.2.2-3. női alsószoknya (2 db)
HOMN 2014.5.1. női fejviselet “csavarítós kendő” (1 db)

Matyó hímzéses terítők – kortárs népi iparművészeti feldolgozások (4 db)
HOM Gy. n. sz.: 13/2014.

HOMN 2014.6.1. Matyó hímzéses terítő – kortárs népi iparművészeti feldolgozás (1 db)
HOMN 2014.7.1.-3. Matyó hímzéses futók – kortárs népi iparművészeti feldolgozások (3 db)

Miskolc, 2014. július 25.

Viszóczky Ilona

néprajzos-muzeológus